



Justis- og beredskapsdepartementet

Dato: 08.02.2016

Vår ref: 14/2084 - 21 NHE (16/4987)

Deres ref:

## Høringssvar endringer i utlendingslovgivningen

Jeg viser til høringsnotat om endringer i utlendingslovgivningen som inneholder endringsforslag som innebærer en rekke innstramninger i forhold til dagens lovgivning.

I følge departementets forslag er hensikten å

- ☐ Redusere mulighetene for misbruk av asylinstituttet
- ☐ Styrke integreringen av flyktninger og asylsøkere
- ☐ Motvirke at barn sendes ut på farefull reise, motivert av at familien skal få følge etter

Den store tilstrømmingen av flyktninger høsten 2015 gjør at man kan forstå at det er behov for å gå gjennom regelverket, men jeg stiller meg kritisk til flere av de foreslåtte endringene. Særlig sett i forhold til å gi flyktninger den trygghet som er nødvendig for god livskvalitet og derved til god integrering, samt våre internasjonale forpliktelser.

Jeg har følgende kommentarer til høringen:

### **Bortvisning ved grensen:**

Departementet vil legge til rette for at asylsøkere som ikke har krav på realitetsbehandling av sin asylsøknad kan bortvises ved grensen (Side 8/150, 29/150). Det legges opp til at polititjenestemenn på grensen vil få kompetanse til å fatte vedtak om å unnlate realitetsbehandling av asylsøknader (Side 30/150)

### **Uttalelse:**

En praksis med bortvisning ved grensen kan medføre større grad av mangelfull og vilkårlig saksbehandling. Flyktninger og asylsøkere får dårligere muligheter til å få sin sak vurdert på en forsvarlig måte.

Bortvisning på grensen av alle som ikke har Schengen visum vil i prinsippet si at det ikke er mulig å søke asyl i Norge da ingen eller nesten ingen asylsøkere har Schengenvisum

Det er betenkelig å gi polititjenestemenn kompetanse til å avvise søknader. Behandling av slike søknader forutsetter språk- og kulturkunnskaper samt erfaring med søknader av denne type. Vurderingene vil være betinget av den aktuelle situasjonen der kontrollen utføres. Slike situasjoner vil ofte vil være preget av tidspress og stress. Den enkelte polititjenestemanns/kvinnens fortolkning av regelverket og personlige holdning vi kunne være avgjørende. Betenkeligheten ved forslaget forsterkes ved at polititjenestemannens avgjørelse normalt ikke vil kunne påklages (Side 32/150). Jeg vil påpeke at denne lovendringen kan gå ut over den enkelte flyktning og asylsøkers rettssikkerhet.

Utvising til trygt tredjeland kan bare gjøres hvis vedkommende har permanent opphold i dette landet eller at det i henhold til FNs høykommissær for flyktninger ansees for trygt

### **Asylsøkere og flyktningers rettssikkerhet**

Nord-Hålogaland  
bispedømmeråd  
Haakon VII gate 5

9258 TROMSØ

E-post:  
nord-haalogaland.biskop@kirken.no  
Web: [www.kirken.no/nord-haalogaland/](http://www.kirken.no/nord-haalogaland/)  
Org. nr.: 974 764 946

Telefon: 77 60 39 60

Telefaks: 77 60 39 70

Bankkontonr: 4714 10 00000

Saksbehandler

Heidi Norbye

482 60 448

Regjeringen foreslår at klagefristen reduseres fra tre uker til en uke i saker der Utlendingsdirektoratet (UDI) anser det som åpenbart at en asylsøker ikke fyller vilkårene for beskyttelse eller vern mot retur.

Regjeringen foreslår også å gjøre visse endringer i reglene om rettshjelp i utlendingssaker, og foreslår å fjerne retten til fritt rettsråd i avvisningssaker etter utlendingsloven.

**Uttalelse:**

Forslaget om kun en ukes ankefrist i noen tilfelle kombinert med forslaget om manglende fri rettshjelp vil føre til betydelige forskjellsbehandling mellom de få asylsøkerne som har midler og det store flertall som ikke har det. Videre vil det bli svært vanskelig for enkeltpersoner som ikke kjenner språket å klare å fremme en klage uten advokathjelp innen en uke. Jeg vil på den bakgrunn advare mot denne endringen.

**Midlertidig oppholdstillatelse uten rett til permanent opphold**

Departementet vil gi en forskrift som gir adgang til midlertidig oppholdstillatelse uten å ta endelig stilling til beskyttelsesbehovet, og som ikke gir grunnlag for familieinnvandring (Side 9/150).

**Uttalelse:**

Midlertidig oppholdstillatelse kan innebære at behandlingen settes på vent. Lengre tid uten realitetsbehandling og uten avklaring om familieinnvandring gi usikkerhet og derved dårlig motivasjon for integrering. Jeg vil fraråde dette.

**Enslige mindreårige asylsøkere**

Departementet foreslår at enslige mindreårige asylsøkere skal få beskyttelses frem til fylte 18 år, for deretter å få foretatt en ordinær vurdering (Side 9/150, 59/150). Dersom den fornyede vurderingen etter 18 år leder til at det ikke er grunnlag for å gi tillatelse etter reglene om beskyttelse eller humanitært opphold, og heller ikke andre oppholdsgrunner foreligger etter loven, må vedkommende forlate Norge.

**Uttalelse:**

Nord-Hålogaland biskop vil fraråde en slik praksis. Enslige mindreårige er barn og er dermed i en særlig sårbar situasjon. Jeg viser til NOAS 2014 –Enslige mindreårige asylsøkere. Anbefalinger til norske myndigheter. (s.19)  
*«Mange av barna som kommer til Norge som enslige mindreårige asylsøkere har flyktet fra vonde opplevelser i krigs- og konflikthver land som Afghanistan. I Norge blir de utsatt for en ny, vanskelig situasjon. Når de fyller 18 år må de bryte med helsebehandling, skole og sitt sosiale miljø. Uten rett til verken utdanning, jobb eller videre liv i Norge, tvinges de til å foreta valg om sitt videre liv på et svært usikkert grunnlag. Denne situasjonen påfører dem kronisk stress og en stor psykisk påkjenning. Psykologer og leger er svært bekymret for denne gruppen asylsøkere. Mange lider under traumer og depresjon på grunn av opplevelser i hjemlandet og under flukten. I ventetiden i Norge blir de syke, og flere må kjempe med selvmordstanker.»* En av begrunnelsene for denne endringen er at man vil forhindre at disse barna får familiemedlemmer hit gjennom familiejenforening. Tall fra UDI viser at dette er et minimalt problem (Jf. UDI, 28.1.2013, Barn som har fått midlertidig oppholdstillatelse i påvente av retur – Forslag til forbedringer på kort og lang sikt, brev til Justis- og Beredskapsdepartementet).

**Familiejenforening**

Departementet foreslår å innføre underholds krav og fire års arbeid eller utdanning i Norge før familiejenforening kan finne sted i de tilfeller der referansepersonen har status som flyktning (Side 9/150). Man vil også kunne avslå søknad om familiejenforening i de tilfeller der referansepersonen ikke har permanent oppholdstillatelse, og der jenenforening er mulig i et land familien samlet sett har sterkere tilknytning til.

**Uttalelse:**

Krav om fire års arbeid eller utdanning før familiejenforening for mennesker med flyktningstatus fremstår etter min oppfatning som inhumant. Krav om at familiejenforening skal skje i et tredjeland der familien samlet sett har sterkere

tilknytning er usolidarisk og kan bidra til å sementere skillet mellom den fattige og rike dele av verden.

### **Regler for permanent oppholdstillatelse**

Departementet foreslår å stille krav om avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap, samt krav om at utlendinger må være selvforsørget de tre siste årene (Side 9/10).

#### **Uttalelse:**

Bedre kunnskap og deltakelse i arbeidslivet vil fremme intensjonen om integrering. Det er imidlertid en fare for at økte krav vil gjøre det vanskelig for ressursvake personer med reelle behov for beskyttelse. Kravene kan også gi anledning til en segregerende og elitistisk innvandringspolitikk. Kravet om å være selvforsørget i minst tre år er for mange et krav som det vil ta flere år å oppfylle dersom de også skal gå på skole og lære norsk, samfunnsfag, og bedre skolegangen generelt. Jeg vil derfor fraråde kravet om å være selvforsørget i minst tre år.

### **Kostnader**

Revisjonen av utlendingsloven er foranlediget av de høye asylankomstene det siste halve året i 2015, og det forhold at mange av asylsøkerne vil fylle vilkårene for oppholdstillatelse og flyktningstatus etter gjeldende rett (Side 49/150). Videre at dette påfører det norske samfunnet høye kostnader til bosetting, livsopphold og integrering.

#### **Uttalelse:**

Det er påfallende at også hensynet til og muligheten for integrering i det norske samfunnet er sett i et overveiende økonomisk perspektiv (Side 57/150, , 137/150). Avveiningen som gjøres er forholdet mellom det offentliges utgifter til denne gruppen og potensialet for framtidige skatteinntekter (139/150). Å frata de som har fått flyktningstatus deres økonomiske rettigheter på linje med andre borger, vil føre til økt fattigdom, økte økonomiske forskjeller og redusert integrering. Jeg vil fremheve behovet for å se på situasjonen også i et menneskelig perspektiv, og ikke alene fokusere på de økonomiske kostnadene. Jeg vil fraråde en politikk som skaper større forskjeller og som kan øke gruppen fattige i Norge.

### **Norge i det internasjonale samfunnet**

Departementet peker på at flere europeiske land denne høsten har innført innstramningstiltak, blant annet i retten til familieinnvandring (Side 72/150). Departementet mener at Norge også bør gjøre det.

#### **Uttalelse:**

Departementet legger opp til proteksjonistisk innvandringspolitikk med innstramninger helt på grensen av våre forpliktelser i forhold til de internasjonale konvensjoner Norge har forpliktet seg på. Dersom departements forslag blir vedtatt, vil Norge få en svært streng asyl- og innvandringspolitikk, sett i europeisk målestokk. Jeg mener i stedet at Norge skal fortsette i sin rolle som forkjemper for internasjonal rettferdighet, humanitet og rettsikkerhet.

### **Identitetsavklaring**

Departementet påpeker at det er et omfattende problem på utlendingsfeltet av mange søker opphold uten at de er i besittelse av, eller fremlegger, sikre ID- dokumenter. Bruk av falske identiteter berører flere samfunnsområder og knyttes til omfattende kriminalitet (Side 108/150).

#### **Uttalelse:**

Jeg vil advare mot å mistenkeliggjøre alle utlendinger på bakgrunn av at noen av tilfellene kan knyttes til kriminalitet. Det er imidlertid viktig å finne metoder og ordninger som kan gi sikre identiteter, også for de utlendingene som kommer fra områder hvor de ikke har sikre ID-dokumenter. Dette er ikke minst viktig av hensyn til å unngå mistenkeliggjøring av innvandrere og skape trygge rammer for integrering.

### **Oppsummering**

Departementets forslag sikter ensidig mot å få til en reduksjon av ankomstene av asylsøkere til Norge for å redusere utgifter og motvirke press mot samfunnets velferdsordninger (137/150).

Det er lagt for lite vekt på etiske aspekter og humane forpliktelser. Departementets forslaget til innvandringslov kan sammenfattes i følgende punkter:

- redusere migrasjonen til Norge
- begrense ankomsten av asylsøkere
- redusere utbetalingen av trygdeytelser og pensjon
- redusere mulighetene for familieinnvandring
- henvise problemer og omkostninger med familiegjenforeninger til andre land

Etter min oppfatning innebærer forslaget til lovendringer en proteksjonistisk asyl- og innvandringspolitikk. På sikt vil en slik politikk ikke kunne demme opp for flyktningestrømmer som måtte følge av store internasjonale konflikter og folkeforflytninger som følge av klimaendringer. Jeg frykter at departementets perspektiv og tilnærming vil redusere Norges mulighet til å være en konstruktiv og fremtidsrettet stemme når det gjelder nytenkning innenfor asyl- og flyktningspolitikken med sikte på internasjonale forpliktende tiltak. Bare gjennom internasjonal solidaritet og internasjonalt samarbeid vil man i fremtiden kunne løse problemer som er av globalt omfang.

Med vennlig hilsen

Olav Øygard  
biskop

Heidi Norbye  
rådgiver diakoni

*Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.*

**Mottakere:**

Justis- og beredskapsdepartementet